

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 7 lipca 2022 r., w sprawie V GC 365/22, z powództwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki komandytowej w O. przeciwko R. B. (1) o zapłatę kwoty 1.404,49 zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych od dnia 1 września 2021 r., Sąd Rejonowy w Kaliszu oddalił powództwo i pozostawił powoda przy poniesionych kosztach postępowania.

Apelację od wyroku złożył powód, zaskarżając orzeczenie w całości. Na podstawie zarzutów opisanych w apelacji skarżący wniósł o zmianę wyroku przez uwzględnienie powództwa i zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania za obie instancje albo uchylenie wyroku i przez kazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

W dniu 14 września 2022 r. pozwany złożył pismo procesowe, w którym sprzeciwił się apelacji.

Apelacja została rozpoznana na posiedzeniu niejawnym na podstawie art. 374 k.p.c. - ponieważ żadna ze stron nie żądała wyznaczenia rozprawy.

Jednoosobowy skład Sądu odwoławczego wynikał z uproszczonego charakteru sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się nieuzasadniona i podlegała oddaleniu.

Sąd Okręgowy zaakceptował i przyjął za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji, jak również podzielił rozważania prawne przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Odnosząc się do najdalej idącego zarzutu nieważności postępowania, poprzez zastosowanie art. 5 k.c. bez uprzedzenia o tym strony powodowej podkreślić należy, że problematyce treści umowy i prawidłowego wykonania jej przez pozwanego Sąd Rejonowy poświęcił rozprawę w dniu 7 lipca 2022 r.

W rozprawie tej uczestniczył tylko pozwany, natomiast pomimo należytego wezwania nie uczestniczył w niej pełnomocnik strony powodowej. Pozwany podczas rozprawy przedstawił jedyną fakturę, jaką otrzymał w od powoda na gruncie spornej umowy (fakturę (...)) oraz przedstawił dowód jej uregulowania poprzez przelanie na rzecz powoda kwoty 1.508,28 zł. Oświadczenia pozwanego przedstawione na rozprawie jednoznacznie wskazują, że nie rozumiał on, że przedmiotem roszczenia zgłoszonego w pozwie nie była kwota 1.508,28 zł, ani odsetki od niej, ale kwota stanowiąca równowartość odsetek ciężących na dłużniku pozwanego – A. N., w związku z opóźnieniem w zapłacie kwoty 10.910 zł, za wykonanie mebli przez pozwanego. Powyższe jednoznacznie wskazuje, że sposób sformułowania umowy przez powoda nie był dostatecznie transparentny, gdyż pozwany nie wiedział, jakie ciężary na nim spoczywają względem powoda w związku umową windykacyjną. Niepewność po stronie pozwanego była uzasadniona tym bardziej, że powód uchylił się od wystawienia na rzecz pozwanego faktury VAT na kwotę 1.404,49 zł (wbrew § 10 umowy), a w każdym razie nie dołączył takiej faktury do akt sprawy. Gdyby pełnomocnik powoda zechciał stawić się na rozprawę w dniu 7 lipca 2022 r., wówczas mógłby wyjaśnić pozwanemu oraz Sądowi Rejonowemu, że nieświadomość pozwanego jest pozorna, a transparentność procesu kontraktowania usługi windykacyjnej wykluczała wątpliwości na polu uczciwości kupieckiej. W istocie więc to nie Sąd Rejonowy, ale sam pozwany pozbawił się możliwości właściwego zareagowania na stanowisko pozwanego – stanowisko które świadczyło o niezrozumieniu rozmiaru ciężarów nałożonych na niego w umowie windykacyjnej.

W związku z powyższym nie mogło dojść do nieważności postępowania w znaczeniu art. 379 pkt 5 k.p.c.. Zdaniem Sądu Okręgowego, zasady uczciwości kupieckiej względem pozwanego obciążały powoda obowiązkiem kwotowego określenia, w dniu podpisania umowy, tej części prowizji jaka ciążyła na pozwanym z tytułu odsetek, z jakimi zalegał A. N.. Równowartość tych odsetek miała bowiem powiększać prowizję, bez względu na to czy byłyby przez pozwanego odzyskane. Była to zaś kwota niebagatelna.

Podkreślić także trzeba, że kwota 10.900 zł z umowy zawartej przez A. N. z R. B. (1) została zapłacona w dniu 29 lipca 2021 r.. Wystawiając fakturę (...) r. powód miał więc możliwość wskazania w niej pełnego wynagrodzenia, które miało być powiększone zarówno o VAT jak i o odsetki ciężące na A. N.. Z redakcji faktury można się domyślać, że powód tak uczynił, a faktura obejmuje całość wynagrodzenia prowizyjnego. Faktura dotyczy przecież 75% prowizji z §5 pkt 1 umowy (pozostałe 25 % pozwany zapewne wpłacił powodowi na podstawie § pkt 2 umowy). W treści faktury sam pozwany nie wyjaśnił więc, że faktura dotyczy jedynie 75 % z 15 % należności głównej w kwocie 10.910 zł. i nie obejmuje spornych odsetek. Okoliczność ta wskazuje, że także powód miał trudności ze zrozumieniem umowy, którą sam zredagował. Tym bardziej więc nie musiała być ona zrozumiała dla pozwanego, szczególnie we fragmencie, który dotyczył powiększenia prowizji o odsetki (ciężące na A. N.) – odsetki, z których pozwany w ugodzie zrezygnował.

W efekcie Sąd Rejonowy słusznie podniósł, że sposób ukształtowania zobowiązań finansowych pozwanego względem powoda w umowie windykacyjnej łączył się z naruszeniem zasady sprawiedliwości kontraktowej, a w związku z tym wystąpienie z roszczeniem o zasądzenie kwoty 1.404,49 zł stanowiło nadużycie prawa podmiotowego w znaczeniu art. 5 k.c., które nie mogło korzystać z ochrony. Zarzuty przedstawione w apelacji na gruncie tego przepisu prawa materialnego okazały się zatem chybione. Wyjaśnić przy tym należy, że zawodowy charakter działalności pozwanego dotyczy produkcji mebli. Czynności windykacyjne przysługujących mu należności leżą poza sferą podstawowej działalności pozwanego, a więc stosownie do treści art. 22¹ k.c. w stosunkach z powodem mógł być traktowany jako konsument. Zgodnie z treścią wymienionego wyżej przepisu za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Na gruncie zarzutu opisanego w punkcie 2 a) tiret trzecie apelacji podkreślić też trzeba, że pozwany w żaden sposób nie wprowadził powoda w błąd do ważności umowy łączącej go z A. N., zaś uгода zawarta przez pozwanego z tym kontrahentem była przez powoda monitorowana.

Podniesienie zarzutów naruszenia art. 232 k.p.c. art. 6 k.c. i 327⁽¹⁾ § 1 k.p.c. świadczy o niedostatecznej analizie uzasadnienia wyroku Sądu pierwszej instancji. Sąd Rejonowy zauważył jedynie, że § 5 pkt 1 umowy, w zakresie odsetek, nie jest precyzyjny, a wyjaśnienie kwestii interpretacyjnych wymagało podjęcia przez powoda inicjatywy dowodowej. Sąd Rejonowy słusznie zauważył, że w § 5 pkt 1 umowy brak jest kryterium wyboru odsetek. Tymczasem istnieją trzy rodzaje odsetek ustawowych. Po pierwsze, są to odsetki opisane w art. 359 § 2 k.c., po drugie są to odsetki ustawowe za opóźnienie opisane w art. 481 § 2 k.c.. Po trzecie wreszcie, są to odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych, gdy dłużnikiem nie jest podmiot publiczny będący podmiotem leczniczym – wynikające z art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych. W związku z opóźnieniem w zapłaceniu kwoty 10.910,00 zł R. B. (1) mógł się domagać od A. N. odsetek ustawowych w oparciu o wymienione wyżej trzy podstawy prawne – jednak zastosowanie podstawy trzeciej byłoby możliwe jedynie, gdyby A. N. był przedsiębiorcą. Fakt, że uгода z A. N. została zawarta w sprawie I C 789/20 Sądu Rejonowego w Ś., a więc w sprawie cywilnej, a nie gospodarczej, wyklucza możliwość przypisania A. N. przymiotu przedsiębiorcy. R. B. (1) nie mógł więc żądać do A. N. odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych - gdy dłużnikiem nie jest podmiot publiczny będący podmiotem leczniczym, a co za tym idzie odsetki takie nie mogły powiększyć wynagrodzenia prowizyjnego powoda, tym bardziej, że nie zostały one w taki sposób zapisane w § 5 pkt 1 łączącej strony umowy. Jak wynika zaś z dokumentu załączonego na karcie 42 akt sprawy, określając wysokość roszczenia powód bezkrytycznie ustawił kalkulator odsetkowy na opcji „odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych - gdy dłużnikiem nie jest podmiot publiczny będący podmiotem leczniczym”. Także ta okoliczność świadczy o nadużyciu przez niego prawa podmiotowego w znaczeniu art. 5 k.c.

W praktyce sądowej utarło się przekonanie, że użycie określenia odsetki ustawowe, bez żadnego dodatkowego opisu, oznacza odsetki określone w art. 359 § 2 k.c. Skoro więc w § 5 pkt 1 umowy zostało zapisane, że prowizja powoda ma być powiększona o odsetki ustawowe lub umowne naliczone od należności głównej, to przy braku wątpliwości, że umowa między R. B. (1), a A. N. nie zawierała klauzul dotyczących odsetek, w grę mogły wchodzić jedynie odsetki określone w art. 359 § 2 k.c. Suma tych odsetek od kwoty 10.910,00 zł za okres od 10 kwietnia 2020 r. do 8 lipca 2021 r. zamyka się kwotą 494,27 zł. Takie zatem jedynie mogło być roszczenie powoda, gdyby skonstruował umowę w warunkach

sprawiedliwości kontraktowej, pozwalającej na kwotową identyfikację przez pozwanego wysokości ciężącej na nim prowizji już w dniu podpisania umowy.

W związku z treścią przedstawionych wyżej uwag całkowicie chybiony okazał się także zarzut naruszenia prawa materialnego art. 65 § 1 i 2 k.c.

W zakresie zarzutu naruszenia art. 471 k.c. wyjaśnić należy, że jest on niezrozumiały. Przedmiotem postępowania nie było bowiem jakiegokolwiek odszkodowanie z tytułu rzekomego niewykonanie umowy przez pozwanego, a jedynie część wynagrodzenia umownego. Oddalając powództwo Sąd Rejonowy nie mógł więc naruszyć art. 471 k.c. Podkreślić należy, że fakt zawarcia przez pozwanego ugody ze swoim kontrahentem nie mógł doprowadzić do szkody po stronie powoda, skoro przebieg procesu, w którym doszło do podpisania ugody był przez powoda monitorowany (o czym świadczy treść dokumentów załączonych do pozwu), a po drugie według treści § 6 pkt 10 umowy zawarcie ugody nie wpływało na zmniejszenie prowizji. Podstawą oddalenia powództwa było nadużycie przez powoda prawa podmiotowego, gdyż zagwarantował na swoją rzecz roszczenie stanowiące równowartość odsetek należnych pozwanemu od jego kontrahenta, bez jasnego określenia zobowiązania z tego tytułu, istniejącego na dzień zawarcia umowy, a także bez względu na odzyskanie owych odsetek przez pozwanego. Przede wszystkim jednak podstawą oddalenia powództwa było nieudowodnienie, że R. B. (1) posiadał względem A. N. roszczenie o zapłatę o odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych -gdy dłużnikiem nie jest podmiot publiczny będący podmiotem leczniczym.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c.

zarządzenie: odpis przesłać pełnomocnikowi powoda przez PI SO.

1.06.23 r.